

Examen VWO

2011

tijdvak 1
donderdag 26 mei
9.00 - 12.00 uur

aardrijkskunde

Bij dit examen hoort een bijlage.

Dit examen bestaat uit 34 vragen.

Voor dit examen zijn maximaal 68 punten te behalen.

Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Als bij een vraag een verklaring, uitleg of berekening gevraagd wordt, worden aan het antwoord meestal geen punten toegekend als deze verklaring, uitleg of berekening ontbreekt.

Geef niet meer antwoorden (redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld twee redenen worden gevraagd en je geeft meer dan twee redenen, dan worden alleen de eerste twee in de beoordeling meegeteld.

Aanwijzingen voor de kandidaat

Je kunt dit examen maken met de 53e druk of met de 52e druk van de atlas.
Schrijf op de eerste regel van je antwoordblad welke druk je gebruikt, de 53e of de 52e.

Elke opgave bestaat uit enkele vragen. Bij elke vraag kun je, indien gewenst, de atlas gebruiken.

De kaartnummers in de vragen verwijzen naar de 53e druk, of, als ze tussen haakjes staan, naar de 52e druk van de atlas.

Opgave 1 – Steden in de Britse en Amerikaanse popmuziekindustrie

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 3 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 3.

1p **1** Leid uit de bron af wat de belangrijkste ‘spoke’ is in de productie van albums voor de Amerikaanse markt.

Er is een grote overeenkomst tussen de inhoud van bron 2 en bron 3.

2p **2** Geef twee oorzaken van de grote overeenkomst tussen beide bronnen.

Er zijn ook verschillen tussen bron 2 en bron 3. Eén van deze verschillen is ontstaan doordat de Britse en de Amerikaanse popmuziek in het verleden sterker op hun thuismarkt waren gericht.

2p **3** Hoe kun je dit nog herkennen in de bronnen 2 en 3?
Ga in op de Britse en op de Amerikaanse marktsituatie.

De drie steden die in de Britse en Amerikaanse popmuziekindustrie de grootste rol spelen, zijn wereldsteden.

1p **4** Waarom spelen juist wereldsteden in deze industrietak zo’n belangrijke rol?

Gebruik de bronnen 2 en 3.

Er zijn de komende jaren twee ontwikkelingen denkbaar in het aantal steden dat een rol speelt in de Britse en Amerikaanse popmuziekindustrie.

4p **5** Geef een redenering voor

- een **afname** van het aantal steden;
- een **toename** van aantal steden.

Opgave 2 – Diversiteit in het Caribische gebied

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 1.

- 1p **6** Wat is de oorzaak van het spreidingspatroon van Afrikaanse religies in Amerika?

Gebruik bron 2.

In het koloniale verleden van het Caribische gebied is de basis gelegd voor de huidige economische structuur van de regio.

- 2p **7** Welke positie nemen de landen A, B en C in het wereldsysteem in? Maak met behulp van gegevens uit de bron duidelijk dat deze economische positie voorlopig niet zal veranderen.

Gebruik bron 2.

De welvaart in het Caribische gebied is niet gelijk verdeeld. In de bron staan de gegevens van de landen A, B, C en Nederland.

- 2p **8** Schrijf de letters A, B en C van de landen uit bron 2 onder elkaar op je antwoordblad.
Zet achter elke letter de naam van het betreffende land.
Kies uit:
- Cuba;
 - Dominicaanse Republiek;
 - Haïti.

In de 20e eeuw heeft er een wisseling van hegemoniale staten plaatsgevonden die het Caribische gebied nieuwe mogelijkheden heeft gegeven.

- 2p **9** Leg dit uit.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Opgave 3 – Okavango

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 4 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

De hoeveelheid water die jaarlijks het Okavangomoeras instroomt is één van de factoren die het waterpeil in deze delta beïnvloedt.

- 2p **10** Geef nog twee andere natuurlijke factoren die de hoeveelheid water in het Okavangomoeras beïnvloeden.

In het stroomgebied van de Okavango valt de meeste neerslag in de maanden oktober tot en met april.

- 2p **11** Leg uit waardoor de meeste neerslag in het stroomgebied van de Okavango juist in die maanden valt.
Je uitleg moet een oorzaak-gevolgrelatie bevatten.

Gebruik de bronnen 1 en 3.

De grafieken in bron 3 zijn - in willekeurige volgorde - van de plaatsen Menongue, Rundu en Maun.

- 2p **12** Neem de drie plaatsnamen uit onderstaand schema over op je antwoordblad en vul achter elke plaats het nummer van de juiste grafiek in.

plaatsnaam	grafieknummer
Menongue	
Rundu	
Maun	

Gebruik de bronnen 2, 3 en 4.

Op grond van grafiek 2 in bron 3 is er een bepaalde vegetatie te verwachten in dit gebied. De foto van bron 4, die genomen is in hetzelfde gebied, laat echter een andere vegetatie zien dan je zou verwachten op grond van het klimaat.

- 3p **13** Welke vegetatie zou je verwachten bij grafiek 2?
Welke vegetatie zie je op de foto?
Geef de oorzaak van dit verschil.

Opgave 4 – Waterschaarste in het Middellandse Zeegebied

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Zie kaart 143D (52e druk: 132D) en de kaartbladen 162-163 (52e druk: 146-147)

- 1p **14** Geef de oorzaak voor het verschil in aandeel geïrrigeerd cultuurgebied tussen Libië en Egypte.

Boeren in het Middellandse Zeegebied hebben van oudsher hun landbouwmethoden aangepast aan de waterschaarste, bijvoorbeeld door het toepassen van diverse irrigatietechnieken.

- 2p **15** Geef twee andere aanpassingen aan de waterschaarste.

Uit de bronnen blijkt dat in de Libische woestijn grote voorraden (fossiel) zoet water aanwezig zijn.

- 2p **16** Beredeneer hoe deze zoetwatervoorraden moeten zijn ontstaan.

Stelling: Het Great Man-Made River Project is een goed voorbeeld van duurzaam watergebruik.

- 1p **17** Geef aan waarom deze stelling **onjuist** is.

Gebruik kaartblad 143 (52e druk:132)

- 1p **18** Met welke twee landen zou Libië als gevolg van het Great Man-Made River Project wel eens in conflict kunnen komen?

Opgave 5 – Cassaveteelt in Thailand en Vietnam

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik bron 1.

- 3p **19** Beredeneer in drie stappen hoe de teelt van cassave snel tot landdegradatie kan leiden.

Gebruik bron 2 en de atlas.

In de productiegebieden van cassave vindt bodemerosie plaats.

- 3p **20** Welke twee factoren bepalen de mate van bodemerosie?
In welk gebied, A, B of C, is het risico van bodemerosie het grootst?

De Thaise regering stimuleert de cassavesector op vier verschillende manieren.

strategie 1	Vergroten van de productie: hogere opbrengsten per hectare door introductie van betere landbouwtechnieken
strategie 2	Stimuleren van waardetoevoegende industrie
strategie 3	Vinden van nieuwe afzetmarkten
strategie 4	Financieren van Research en Development (kweken van betere gewassen, andere toepassingen)

- 2p **21** Welke twee van deze strategieën zijn het beste om Thailand minder kwetsbaar te maken voor de gevolgen van ruilvoetverslechtering?
Geef hiervoor de reden die op beide strategieën van toepassing is.
- 2p **22** Beredeneer hoe het stimuleren van de cassavesector door Thailand op korte termijn een bedreiging vormt voor de cassavesector in Vietnam en op lange termijn kansen kan bieden aan Vietnam.

Opgave 6 – Natuurlijke hulpbronnen en ontwikkeling

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

De Human Development Index (HDI) is een instrument waarmee de mate van ontwikkeling van landen met elkaar kan worden vergeleken. Behalve met het bnp of bbp per hoofd van de bevolking houdt de HDI ook rekening met andere factoren, zoals toegang tot schoon drinkwater, gezondheidszorg en onderwijs.

- 1p **23** Geef een reden waarom in de HDI ook de toegang tot schoon drinkwater is opgenomen.

Gebruik bron 1.

Op basis van deze bron zou je kunnen verwachten dat de economie van Myanmar meer kan profiteren van de sterke economische groei van India en China dan de Filipijnen.

- 2p **24** Geef voor deze verwachting een passende redenering.

Gebruik de bronnen 1 en 2.

Stelling: “De aanwezigheid van veel natuurlijke hulpbronnen leidt tot een hoge mate van ontwikkeling in een land.”

- 2p **25** Is op basis van de bronnen deze stelling aannemelijk voor de landen in Zuidoost-Azië?
Beargumenteer je keuze en baseer je daarbij op verschillende landen.

Er bestaat een duidelijke relatie tussen het economische beleid, de economische positie van een land in de wereld en de score op de HDI voor levensomstandigheden van een land.

- 3p **26** Formuleer voor Thailand de juiste relatie, waarbij je in je antwoord ingaat op
- het gevoerde economische beleid;
 - de economische positie van Thailand in de wereld;
 - de score van Thailand op de HDI.

Opgave 7 – Ruimte voor het water in Zuidwest-Nederland

Bestudeer de bronnen 1 en 2 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

De Noordwaard, centraal gelegen op de kaart van bron 1, is een gebied dat aan de Nieuwe-Merwede ligt. In de Noordwaard moet ruimte voor het water gemaakt worden. Dat kan onder andere door de Noordwaard helemaal vrij te geven voor het water, of via het alternatief 'Kleine Compartimenten' (bron 2). Dit laatste alternatief had bij de inspraakprocedure het meeste draagvlak onder de plaatselijke bevolking.

Gebruik bron 2.

- 2p **27** Geef zowel een argument **vóór** als een argument **tégen** het alternatief 'Kleine Compartimenten' in vergelijking met volledige ontpoldering.

Gebruik de bronnen 1 en 2 en atlaskaart 53E (52e druk: 47E).

Door de ontpoldering van de Noordwaard kan bij hoogwater in de Bergsche Maas ten oosten van Drimmelen het water uit die rivier niet goed afgevoerd worden.

- 2p **28** Beredeneer hoe deze stagnatie van de waterafvoer als gevolg van de ontpoldering van de Noordwaard plaatsvindt.

Zie atlaskaart 42-43 (52e druk: 38-39).

Het Volkerak staat gepland als bergingsgebied van water.

- 2p **29** Bij welke combinatie van twee natuurlijke omstandigheden zal het Volkerak ingezet moeten worden voor de berging van water?

Het Volkerak en de Biesbos zijn aangewezen als waterbergingsgebieden. Of deze gebieden geschikt zijn als bergingsgebied is onder meer afhankelijk van het schaalniveau waarop je kijkt.

- 2p **30** Beredeneer de geschiktheid van deze gebieden als bergingsgebied
- op **regionale** schaal;
 - op **fluviale** schaal (de schaal van het stroomgebied).

Let op: de laatste vragen van dit examen staan op de volgende pagina.

Opgave 8 – Veemarktkwartier Tilburg

Bestudeer de bronnen 1 tot en met 3 uit het bronnenboekje die bij deze opgave horen.

Gebruik de bronnen 2 en 3.

Uit de bronnen blijkt dat het Veemarktkwartier in Tilburg probeert een bepaald type bedrijven aan te trekken.

- 2p **31** Geef een kenmerk van het Veemarktkwartier waardoor het een aantrekkelijke vestigingsplaats is voor dit type bedrijven.
Welke ontwikkeling op nationale schaal zorgt ervoor dat er steeds meer van dit type bedrijven ontstaan?

In tegenstelling tot de traditionele industrie (in het geval van Tilburg ging het onder andere om textiel en de daarmee samenhangende chemische industrie) kan de nieuwe creatieve bedrijvigheid zich goed in (binnen)steden of wijken met een duidelijke woonfunctie vestigen.

- 2p **32** Geef twee argumenten waarom het ruimtegebruik van de creatieve industrie en de woonfunctie beter samengaan dan het ruimtegebruik van de traditionele industrie en de woonfunctie.

De nieuwe werkgelegenheid in het Veemarktkwartier hoeft niet te leiden tot congestie.

- 2p **33** Geef daarvoor twee argumenten.

Uit bron 3 blijkt dat er in de herontwikkeling van het Veemarktkwartier samenwerking tussen de gemeente Tilburg en een projectontwikkelaar plaatsvindt.

- 3p **34** Hoe wordt deze vorm van samenwerking genoemd?
Geef twee redenen waarom het financiële risico voor beide partijen gering is.

Bronvermelding

Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.